

Okresný úrad v Banskej Bystrici

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1520_1534	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Okresný úrad v Banskej Bystrici	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1923 - 1945	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	41, 350 bm (126 úradných kníh, 156 registratúrnych pomôcok, 326 škatúl)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Okresný úrad v Banskej Bystrici	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Od roku 1918 prebiehala reforma verejnej politickej správy, ktorej cieľom bola politická centralizácia štátneho aparátu. Samosprávni úradníci ako aj obecné a obvodné notariáty boli poštátnené. Tieto prípravné práce boli potrebné pre zavedenie zákona č. 126 Sb. z. a n. z 29. februára 1920 o župnom a okresnom zriadení, ktorým zahájili svoju činnosť župné a okresné úrady. Vládnym nariadením č. 378/1922 Zb. zo dňa 21. decembra o rozdelení a sídlach okresných úradov na Slovensku, ktoré nadobudlo platnosť 1. januára 1923, vznikol Okresný úrad v Banskej Bystrici. Patrili k nemu všetky obce bývalého hlavnoslúžnovského banskobystrického okresu a obce Sebedín a Hrochoť, ktoré predtým patrili okresu Veľká Slatina. Prednostom okresného úradu sa stal okresný náčelník, ktorý bol zároveň aj predsedom	Dejiny správy pôvodcu

		<p>okresného výboru. Ten sa skladal z 8 členov a 8 náhradníkov volených na 4 roky. Okresné výbory mali hospodársku pôsobnosť, ktorá im dovoľovala zostaviť okresný rozpočet, prerokovať záverečné účty, schvaľovať vyberanie poplatkov v okrese a utvoriť finančnú komisiu. Právomoc okresných úradov bola širšia ako u hlavnoslužňovského úradu. Išlo najmä o dozor nad obcami, verejné zdravotníctvo, cestnú a priemyselnú správu, veci manželské a vydávanie cestovných pasov. Okresný úrad v Banskej Bystrici mal dve odborné oddelenia – lesné a technické, ktorých kompetencia siahala aj mimo okresu Banská Bystrica, kde bol nedostatok odborných pracovníkov. Vyhláškou ministra verejných prác a ministra pôdohospodárstva zo dňa 19. januára 1923 č. 22 Zb. o zrušení niektorých štátnych odborných úradov na Slovensku a o prenesení ich pôsobnosti na župné a okresné úrady, boli pridelení odborníci pre odbor štátnej stavebnej a lesnej služby. Župné zriadenie sa ukázalo v praxi politicky aj hospodársky nepraktické. Župy boli zrušené a prišlo sa k aktivovaniu krajinskej správy podľa zákona č. 125/27 Zb. zo 14. júla 1927 o organizácii politickej správy. Pôsobnosť okresného zriadenia bola týmto zákonom rozšírená hlavne po stránke organizačnej a autonómnej. Taktiež pôsobnosť technických oddelení neostala bez zmeny. Vyhláškou ministerstva verejných prác č. 0-313-34/1928 zo dňa 4. júla 1928 bol stanovený obvod technického oddelenia na okresy Banská Bystrica a Brezno. Tomuto technickému oddeleniu bola pridelená aj správa štátnych lesov a krajinských ciest. Pre obstarávanie poľnohospodárskej technickej výkonnej služby bola zriadená technická stavebná správa. Jej pôsobnosť sa vzťahovala na obvody okresných úradov v Banskej Bystrici, Brezne, Feledinciach, Kremnici, Krupine, Leviciach, Lučenci, Modrom Kameni, Novej Bani, Parkány (dnešné Štúrovo), Revúcej, Rimavskej Sobote, Rožňave, Tornali, Zvolene a v Želiezovciach. Vodoprávne oddelenie Okresného úradu v Banskej Bystrici spravovalo tie isté obvody. Ďalšia reforma okresného zriadenia sa udiala v roku 1939, ktorá bola ovplyvnená rozpadom Českoslovenka. Zákonom Slovenského snemu č. 190 zo dňa 25. júla 1939 o verejnej vnútornej správe bolo rozdelené územie Slovenska znovu na župy. Okres Banská Bystrica sa stal súčasťou Pohronskej župy so sídlom v Banskej Bystrici. Okresné úrady stratili zo svojej agendy 112 položiek v prospech žúp a notárskych úradov. Zanikli aj okresné samosprávne orgány ako okresné zastupiteľstvo a okresný výbor. Na notárske úrady prešla agenda, ktorú obyvatelia najčastejšie vybavovali a mohol ju vybaviť aj notár. Napríklad vydávanie občianskych legitimácií. Zmena nastala aj v účtovnej službe okresného úradu, ktorú na základe vládneho nariadenia č. 317/1939 Sl. z. od 1. januára 1940 vykonávali účtovní úradníci župných úradov. Tento systém sa však neosvedčil, a preto sa obnovil na okresných úradoch účtovný a pokladničný systém v bývalom krajinskom zriadení. Podľa vládneho nariadenia č. 31/1941 Sl. z. o niektorých presunoch pôsobnosti v odbore verejnej správy vnútornej bola okresnému úradu odobratá lesná agenda.</p>	
--	--	---	--

		K zániku okresných úradov došlo v roku 1945. Nariadením Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 26/1945 Sb. o národných výboroch boli zriadené okresné národné výbory, na ktoré prešla právomoc okresného úradu a jeho orgánov.	
3.2.3.	Archival history	Správa registratúry okresných úradov bola upravená kancelárskym poriadkom vydaným výnosom Ministerstvom vnútra z 12. decembra 1922 č. 93.173/3-1922. Od 1. januára 1923 viedli okresné úrady štyri protokoly, a to prezidiálny, všeobecný (administratívny), vojenský a priestupkový. Spisy sa ukladali do spisovne systémom základného čísla. Výnosom úradu ministra pre správu Slovenska z 30. decembra 1923 č. 29.287 – 23 prez. umožňoval rozdelenie a označenie spisov podľa skupín. Spisový systém z roku 1922 ostal v platnosti aj po roku 1928. Nový kancelársky poriadok z roku 1928 platný od 1. júla 1929 predstavoval iba menšie zmeny a doplnky. Bol postavený na systéme základného čísla, spisy sa ukladali v chronologicko - numerickom poradí. Niektoré agendy sa neregistrovali v administratívnom protokole, ale viedol sa o nich osobitný denník (napr. evidenčné denníky prevozu mŕtvol, podomových knižiek, obchodných cestujúcich, občianskych legitimácií). Týmto poriadkom sa riadili až do roku 1940. Vyhláškou Ministerstva vnútra č. 304/1939 z 30. decembra 1939 stanovilo nový kancelársky poriadok pre župné a okresné úrady, ktorý začal platiť od 1. januára 1940. Spisy sa ukladali chronologicko – numericky, čo bolo veľmi náročné. Reforma bola myslená dobre, no neosvedčila sa, a preto ju až do roku 1945 zjednodušovali. Spisy sa označovali značkou, napríklad veterinárna agenda mala spisovú značku v roku 1944 E 305, zdravotnícka E 703 a bola evidovaná v normálnom administratívnom denníku.	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Archívny materiál Okresného úradu v Banskej Bystrici bol do archívu v Banskej Bystrici sústredený na viackrát: v roku 1952 (prírastkové číslo 42), v roku 1959 (prírastkové číslo 63) a v roku 1962 (prírastkové číslo 67).	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	Obsahová charakteristika písomností Okresného úradu v Banskej Bystrici odzrkadľuje činnosti a úlohy, ktoré sa bezprostredne týkali banskobystrického okresu. Fond mapuje politickú situáciu, hospodársky život, tiež úlohy technického a lesného oddelenia. Sú tu evidencie o nepriateľských osobách štátu, cudzincoch a štátnych príslušníkoch, ktorí študovali v Maďarsku, nechýba ani evidencia o podnikoch dôležitých pre obranu štátu. Zo spisového materiálu môžeme taktiež vyzistiť veci týkajúce sa domovského práva, správy o stave verejného zdravotníctva, nezamestnanosti a podobne. Dokumenty z lesného oddelenia obsahujú hlavne úlohy spojené s lesnou pôdou, ťažbou dreva ako aj ostatných prácach s ním spojenou. Z technického oddelenia sú to hlavne dokumenty spojené s výstavbou a správou štátnych a župných budov, ciest a mostov. Okrem uvedeného sa tu nachádzajú materiály k štúdiu dejín	Obsah a rozsah archívneho fondu

		Komunistické strany Československa ako aj ostatných politických strán a spolkov. V agende vojenského oddelenia sa zachoval iba rok 1923.	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Pri spracúvaní písomností boli v rámci vnútorného vyradovania vyradené multiplicitné dokumenty, sprievodné listy bez príloh, prázdne spisové obaly, pozvánky, krátkodobé hlásenia, osobné a týždenné plány práce, niektoré účtovné doklady a dokumenty bez historickej hodnoty.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Archívny fond je uzatvorený. Ďalšie prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Archívny fond Okresného úradu v Banskej Bystrici je usporiadaný v nasledujúcej štruktúre :</p> <p>1. Knihy</p> <p>1.1. Správne</p> <p>1.2. Evidenčné</p> <p>2. Spisový materiál</p> <p>2.1. Registratúrne pomôcky</p> <p>2.1.1. Prezidiálne</p> <p>2.1.2. Administratívne</p> <p>2.1.3. Vojenské</p> <p>2.1.4. Priestupkové</p> <p>2.1.5. Odborných oddelení</p> <p>2.2. Spisy</p> <p>2.2.1. Prezidiálne</p> <p>2.2.2. Administratívne</p> <p>2.2.3. Vojenské</p> <p>2.2.4. Technického oddelenia</p> <p>2.2.5. Lesného oddelenia</p> <p>3. Účtovný materiál</p> <p>3.1. Štátne hospodárstvo</p> <p>3.2. Okresné hospodárstvo</p>	Spôsob usporiadania

3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcí
3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	K dispozícii je nasledujúca neelektronická pomôcka poskytovaná archívom v bádateľni na požiadanie: Okresný archív v Banskej Bystrici. Sokolová Edita: Okresný úrad v Banskej Bystrici 1923 – 1945. Banská Bystrica 1962. Inventár e. č. 378.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky Štátny archív v Banskej Bystrici, Komenského 26, 974 01 Banská Bystrica	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Nie je známe.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Nie sú známe.	Súvisiace jednotky opisu

3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Opis vyhotovil Mgr. Ján Debnár na základe evidenčného listu archívneho fondu a informácií obsiahnutých v archívnych pomôckach uvedených v kapitole Vyhľadávacie pomôcky.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	15.11.2017	Dátum vyhotovenia opisu